

Nr 364.

Av herr **Tengström** och herr **Dahlbäck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 101, angående anslag till intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.

Kungl. Maj:t har i propositionen till årets riksdag nr 101 begärt ett reservationsanslag av 10,000 kronor att anvisas till intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.

Propositionen bygger på innehållet i ett betänkande (SOU 1938: 29), avgivet av inom ecklesiastikdepartementet tillkallad sakkunnig, lektorn vid folkskoleseminariet i Kalmar Fritz Wigforss, vars inställning till frågan var känd på förhand. Anmärkningsvärt är, att de av frågan direkt berörda parterna, folkskolans och läroverkens lärare, icke beretts tillfälle att deltaga i utredningen.

Kungl. Maj:t har i fråga om principen helt och i fråga om detaljerna i det väsentliga funnit sig böra biträda utredningsmannens förslag.

I propositionen föreslås, att det nya intagningsförfarandet genomföres redan nu vid ett begränsat antal skolor. Avsikten härmed är att skaffa erfarenheter rörande det nya systemets lämplighet i det hela och i vissa detaljer.

Utan att här ingå på en detaljerad kritik av propositionens innehåll vilja undertecknade fästa uppmärksamheten på ett par synpunkter, som enligt vår mening icke vunnit tillräckligt beaktande vid förslaget utarbetande.

Det är vid ett studium av utredningen lätt att konstatera, att intagningsförfarandet kommer att bli mycket omständligt och tidsödande. Intagningsnämndernas arbete kommer att bli mycket mer omfattande än vad man vid en flyktig granskning av förslaget föreställer sig. Härtill kommer, att Kungl. Maj:t, som i propositionen gör vissa erinringar beträffande mindre betydelsefulla detaljer, åtminstone i ett hänseende går ett stycke längre än vad utredningsmannen påyrkat. Detta sker för att i någon mån mildra den viktigaste, tyngst vägande anmärkningen mot förslaget. Intagningsförfarandet bygger på en *standardisering* av folkskolans betyg. Propositionen ställer lösningen av detta för förslaget fundamentala problem på framtiden. För att vid dylikt förhållande interimistiskt skapa vissa korrektiv mot eventuellt förekommande ojämnheter i betygsättningen vid folkskolorna vill Kungl. Maj:t låta nämnderna *noggrannare* (d. v. s. än enligt utredningsförslaget) förskaffa sig kännedom om de förhållanden, som påverka intagningsresultatet.

Uppnåendet av den fulla effekt och rättvisa, som är huvudsyftet med Kungl. Maj:ts nu igångsatta aktion, kan knappast åstadkommas på detta

sätt. Förslagets antagande kommer nämligen att framför allt leda till större omständlighet i intagningsförfarandet. Det bör f. ö. ihågkommas, att inträdesproven ej skola försvinna. I åtskilliga fall skola de bibehållas. Hur allmänheten skall kunna finna sig tillrätta i den labyrint av bestämmelser, som föreslagits i betänkandet, kan här endast antydvas. Ett byråkratiskt uppbyggt system med överorganisation som följd synes icke vara något eftersträvansvärt resultat av i övrigt berättigade reformsträvanden.

Betänkligt är också, att Kungl. Maj:t ej i nämnvärd mån reagerat mot tendensen i betänkandet: att *sänka fordringarna* för intagningen. Avsikten är klar. "Med så låga fordringar kommer intet tryck att utövas på folkskolan, och sällan torde fordringar av denna art ge upphov till spänning mellan barnens lärare och föräldrar." Skolöverstyrelsen har klart påpekat vådan av sådana fordringar: en försvagad *kunskapsstandard* vid skolarbetets början i läroverken och en försämrad *begåvningsstandard* överhuvud taget i den högre skolan. Härtill må fogas följande reflexion. Kvarsittarfloran kommer att bli ännu ymnigare än nu vid våra läroverk. Klagomålen å ena sidan över läroverkens undervisningsresultat, å den andra över den höga kuggningsprocenten vid läroverken komma säkerligen att bli ännu kraftigare än någonsin.

Vederbörande myndigheter kunna naturligtvis inrätta parallellavdelningar för att mottaga så många som möjligt av de därtill formellt berättigade och på detta sätt eliminera misstag vid intagningen. Ekonomiska skäl ha emellertid hittills alltid anförts som hinder, då det varit på tal att minska den stora elevanhopningen i läroverkens samtliga klasser och ringar. Skulle nu ett skäl tillkomma för att skapa annars obehövligen parallellavdelningar i de lägre klasserna, borde väl invändningarna om de ekonomiska svårigheterna bli ännu intensivare. Om en dylik åtgärd f. ö. skulle vara lycklig i ett land, där övertron på teoretisk bildning borde konsekvent motarbetas och allt göras för att leda ungdomen in på praktiska banor, skall här icke diskuteras.

I princip synes man emellertid böra biträda tankegången om att det ur åtskilliga synpunkter vore lyckligt både för folkskolans och läroverkens vidkommande, om vissa förbättringar i intagningsproceduren kunde åstadkommas. Intet är att invända mot en omläggning i syfte att på effektivaste sätt uppnå högsta möjliga grad av rättvisa. Det föreliggande förslaget kan dock icke anses på ett tillfredsställande sätt fylla dessa krav. Det synes böra underkastas en rationell omarbetning, varigenom problemet kan lösas på ett enklare, effektivare och rättvisare sätt. Därvid böra undersökas möjligheterna av bl. a. en intimare samverkan mellan folkskolans och läroverkens lärare.

På grund av vad vi här ovan anför, få vi föreslå,

att riksdagen med avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 101 ville hemställa hos Kungl. Maj:t

att föranstalta en fortsatt utredning av frågan om sättet för intagning av elever vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter och för riksdagen framlägga de förslag, vartill en dylik utredning kan giva anledning.

Stockholm den 11 mars 1939.

C. G. Tengström.

Oscar Dahlbäck.
